

Utställningen Stockholmsarkitekter presenterar varje månad under arkitekturåret 2001 en arkitekt eller ett arkitektkontor som fått en mängd uppdrag i staden förverkligade och därmed betytt mycket för Stockholms stadsbild.

Bröderna Axel (1833–1913) och Hjalmar (1837–1897) Kumlien studerade vid Chalmers i Göteborg och senare i Tyskland med praktik på Kölnerdomen. Efter att båda arbetat på Statens järnvägars arkitektkontor drev de från 1872 och drygt två decennier framöver en gemensam arkitektfirma i Stockholm. De var mycket produktiva, vilket har satt sina spår både i Stockholm och ute i landet. Axel Kumlien anses ha svarat för flest byggnader.

Eken 4, Karlavägen 29 uppfördes 1879 som "fristående hus i villastil". Huset har en symmetriskt uppbyggd huvudfasad och är typiskt för bröderna Kumliens tidiga sirliga och måttfulla putsarkitektur. Foto Peter Blom, 2000.

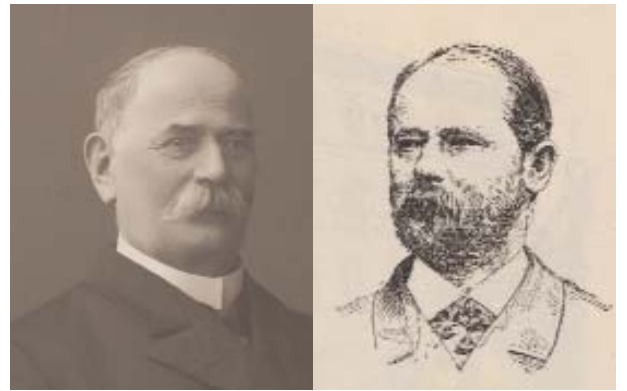
Ladugårdsbron 11, Nybrokajen 15, är ett elegant putsat hus från 1882 och påminner om ett litet privatpalats. Fasaderna är detaljerade utan att verka överlastade. Foto Peter Blom, 2000.

Ekorren 17, Karlavägen 65, uppfört 1881. Det ganska anonyma huset med en nästan standardiserad fasad kännetecknas bl. a. av en rusticerad bottenvåning och profilerade fönsteromfattningar. Foto Peter Blom, 2000.

Norrtälje 24, Engelbrektsgratan 5 stod färdigt 1882. Huset har en kraftigt spetsvinklig planform och ett dominerande hörntorn. Här finns hela 1880-talets omtyckta rekvisita som rusticering, profilerade fönsteromfattningar, balkonger av gjutjärn m.m. Foto Peter Blom, 2000.

Från klassicism till realism

För bröderna Kumlien hade den tysk-österrikiska arkitekturen stor betydelse. De inspirerades av dessa länders sätt att anpassa den italienska renässansen för inhemskt bruk. Åtskilliga hyreshus som ritats av bröderna kunde ha stått i Berlin, Dresden eller Wien.

Parets mest karaktäristiska verk tillkom under 1870-talet. De höll då fast vid en måttfull arkitektur med låg relief, fältindelningar och ristade mönster, trots att en betydligt mer utsmyckad fasadarkitektur börjat bli populär. Brödernas mer klassiskt rena utformning kan ses i Villastaden norr om Humlegården, där de ritat ett 20-tal fristående villor och hyreshus. Andra exempel från denna tid är monumentalbyggnader som Grand hotell och Jernkontoret.

På 1880-talet uppfördes efter brödernas ritningar ett stort antal byggnader av officiell karaktär; hotell, banker, kontor etc. I Stockholm ritade de en mängd hyreshus som kännetecknas av kraftigare artikulering än tidigare av fasader och en rik dekor, ibland med inslag av tegel. Bland annat byggdes ett par väldiga komplex omfattande flera fastigheter i kvarteren Lagern och Boken vid Kungsgatan – Vasagatan. Kvarterssidorna samkomponerades i en omfattning som inte gjorts tidigare.

I början av 1890-talet förekom Axel Kumliens namn ensamt på ritningarna i allt större utsträckning. Han visade nu tecken på anpassning till de nya kraven att använda äkta material i fasaden, istället för imitationer som tidigare. Dessutom hade det arkitektoniskt fantasimässiga fått vika för en mer funktionell betoning av fasaden. Utmärkande för bröderna i denna fas var en specialisering på sjukhus som Sophiahemmet och Serafimerlasarettet, bägge i tegel.

Förteckning över byggnader

Namn	Fastighet	Gata	Bygglov
Kumlien Axel & Hjalmar	Astraea 12	Rådmanngatan 72	1880
Kumlien Axel	Barnhusväderkvarnen 29	Tegnergatan 34	1889
Kumlien Axel & Hjalmar	Björken 11	Floragatan 16	1883
Kumlien Axel	Blasieholmen 54	Stallgatan 2	1872
Kumlien Axel & Hjalmar	Boken 16	Kungsgatan 61	1884
Kumlien Hjalmar	Brunkhuvudet 3	Drottninggatan 12	1891
Kumlien Axel	Bryggmästaren 5	Gamla Brogatan 28–30	1882
Kumlien Axel & Hjalmar	Djurgården 1:1	Djurgårdsvägen 218	1880
Kumlien Axel & Hjalmar	Djurgården 1:1	Djurgårdsvägen 250–270	1869
Kumlien Axel & Hjalmar	Djurgården 1:1	Lusthusporten 10	1874
Kumlien Axel	Djurgården 1:38	Beckholmen	1871
Kumlien Axel & Hjalmar	Drabanten 2	Kungsbroplan 1	1886
Kumlien Axel & Hjalmar	Eken 1	Östermalmsgatan 36	1881
Kumlien Axel & Hjalmar	Eken 3	Engelbrektsgratan 4	1882
Kumlien Axel & Hjalmar	Eken 4	Karlavägen 29	1878
Kumlien Axel	Eken 9	Villagatan 3	1878
Kumlien Axel & Hjalmar	Ekorren 17	Karlavägen 65	1880
Kumlien Axel & Hjalmar	Ersta 24	Erstagatan 1–5	1883
Kumlien Axel & Hjalmar	Forskningen 1	Drottning Kristinas Väg 23	1885
Kumlien Axel & Hjalmar	Granen 12	Villagatan 14	1876
Kumlien Axel & Hjalmar	Granen 13	Villagatan 16	1876
Kumlien Hjalmar	Grundläggaren 10	Rehmsgatan 12	1887
Kumlien Hjalmar	Grundläggaren 3	Markvardsgatan 5	1888
Kumlien Hjalmar	Grundläggaren 9	Rehmsgatan 10	1887
Kumlien Axel & Hjalmar	Hedenbacken Mindre 17	Brahegatan 16	1879
Kumlien Axel & Hjalmar	Hedenbacken Mindre 18	Grev Turegatan 35	1879
Kumlien Axel & Hjalmar	Humlegården 49	Brahegatan 5	1881
Kumlien Axel & Hjalmar	Humlegården 50	Brahegatan 7	1881
Kumlien Axel & Hjalmar	Humlegårdsmästaren 2	Kommendörsgatan 3	1876
Kumlien Axel & Hjalmar	Humlegårdsmästaren 4	Sturegatan 34	1877
Kumlien Axel & Hjalmar	Humlegårdsmästaren 5	Sturegatan 36	1876
Kumlien Hjalmar	Hägerberget 53	Regeringsgatan 113	1889
Kumlien Axel & Hjalmar	Jasminen 2	Frejgatan 95	1884
Kumlien Axel & Hjalmar	Katthavet 7	Kungsträdgårdsgatan 12	1885
Kumlien Axel & Hjalmar	Kungliga Trädgården 6	Västra Trädgårdsgatan 6	1882
Kumlien Axel & Hjalmar	Ladugårdsbron 11	Arsenalsgatan 1–3	1881
Kumlien Axel & Hjalmar	Lagern 11	Klara Norra Kyrkogata 27–29	1879
Kumlien Axel & Hjalmar	Lagern 4	Vasagatan 46	1879
Kumlien Axel & Hjalmar	Lagern 8	Vasagatan 48	1879
Kumlien Axel & Hjalmar	Linden 5	Villagatan 4	1887
Kumlien Axel	Norra Djurgården 1:1	Valhallavägen 91	1887
Kumlien Hjalmar	Norrtälje 15	Engelbrektsgratan 9	1886
Kumlien Axel & Hjalmar	Norrtälje 17	Engelbrektsgratan 13	1887
Kumlien Axel & Hjalmar	Näckebo 3	Arsenalsgatan 11	1884
Kumlien Axel	Näckström 28	Arsenalsgatan 10–12	1872
Kumlien Axel & Hjalmar	Näktergalen 1	Engelbrektsgratan 37	1881
Kumlien Axel	Rabatten 9	Fjällgatan 44	1905
Kumlien Axel & Hjalmar	Rosendal Mindre 6	Mariatorget 10	1875
Kumlien Axel & Hjalmar	Sperlingens Backe 30	Humlegårdsgatan 19	1882
Kumlien Axel	Tallen 18	Villagatan 19	1880
Kumlien Axel & Hjalmar	Tallen 19	Villagatan 21	1880
Kumlien Axel & Hjalmar	Tallen 31	Villagatan 17, 15	1880
Kumlien Axel & Hjalmar	Tallen 8	Engelbrektsgratan 16	1878
Kumlien Axel & Hjalmar	Tallen 9	Engelbrektsgratan 14	1878
Kumlien Axel & Hjalmar	Tallkotten 2	Engelbrektsgratan 43	1883
Kumlien Axel & Hjalmar	Tigern 7	Drottninggatan 7	1874
Kumlien Axel & Hjalmar	Trojenborg 11	Engelbrektsgratan 19	1883
Kumlien Axel & Hjalmar	Vallonen 1	Apelbergsgatan 53	1882
Kumlien Axel & Hjalmar	Vallonen 2	Apelbergsgatan 51	1882
Kumlien Axel & Hjalmar	Vattenpasset 14	Luthensgränd 8	1887
Kumlien Axel & Hjalmar	Vildsvinet 19	Linnégatan 54	1883
Kumlien Axel	Vätan 18	David Bagares Gata 10	1889
Kumlien Axel & Hjalmar	Vätan 7	Smala Gränd 5	1877